

Richtlijn voor het uitvoeren van een GEB voor het gemeentelijke parkeerbeleid

AANLEIDING

De Vlaamse Toezichtcommissie heeft enkele GEB's (Gegevensbeschermingseffectbeoordelingen) opgevraagd bij steden over hun parkeerbeleid en heeft vastgesteld dat deze, alhoewel van zeer uiteenlopende kwaliteit, allemaal opvallende gebreken vertoonden.

Daarom heeft de VTC besloten een richtlijn op te stellen voor alle steden en gemeenten, zodat zij op een consistente manier gegevensverwerkingen in het kader van hun parkeerbeleid kunnen uitvoeren en de daarvoor vereiste GEB's kunnen opstellen.

VERPLICHTING TOT HET OPSTELLEN VAN EEN GEB

Het opstellen van een GEB is verplicht gezien minstens het volgende criterium van toepassing is¹:

2) LOCATIEGEGEVENS: wanneer er een grootschalige verwerking en/of stelselmatige monitoring is van locatiegegevens van of herleidbaar tot natuurlijke personen (bijvoorbeeld door (scan)auto's, navigatiesystemen, telefoons, of verwerking van locatiegegevens van reizigers in het openbaar vervoer);

Mogelijk zijn ook andere criteria van toepassing waaronder bijvoorbeeld de volgende:

5) CAMERABEELDEN: wanneer er sprake is van grootschalige en/of stelselmatige monitoring van openbaar toegankelijke ruimten met behulp van camera's, webcams of drones en ook hergebruik of delen van die beelden of daaruit afgeleide informatie.;

14) INTERNET OF THINGS (IOT): wanneer er sprake is van een grootschalige verwerking van gegevens die gegenereerd worden door middel van toestellen met sensoren die via het internet of via een ander medium gegevens versturen ('*internet of things*'- toepassingen, zoals slimme televisies, slimme huishoudelijke apparaten, *smart phones*, *connected toys*, zorgroboten, *smart cities*, slimme energiemeters, enz.) en deze verwerking dient om de economische situatie, de gezondheid, de persoonlijke voorkeuren of interesses, betrouwbaarheid of gedrag, locatie of verplaatsingen van natuurlijke personen te analyseren of te voorspellen;

MOMENT OPSTELLEN GEB'S

GEB's moeten altijd opgesteld worden voordat de verwerking wordt aangevat. Daarna moeten ze worden uitgevoerd bij een belangrijke wijziging of als het risico gewijzigd is.

---

¹ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/verplichtingen-bij-het-verwerken-van-persoonsgegevens/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-dpia#dpia-lijst-van-de-vtc>

VEREISTE ELEMENTEN

Alle voor een GEB vereiste elementen moeten worden behandeld. Minimaal gaat het over

- een duidelijke (systematische) beschrijving van de verwerkingen die worden uitgevoerd in het kader van het parkeerbeleid.
- de noodzakelijkheid en evenredigheid van de verwerking, waarin onder meer wordt besproken dat alle verwerkingen die worden verricht noodzakelijk zijn in het kader van het parkeerbeleid en de handhaving ervan enerzijds en de bespreking dat de ingezette tools en de verwerkte gegevens passend zijn in vergelijking met eventuele alternatieven.
- de **risico's voor de betrokkenen** en
- de **maatregelen** die daar tegenover gesteld worden. Zie hiervoor het model van de VTC².

Hierna gaan we in op enkele elementen die in dit kader extra aandacht verdienen.

BEPALEN VAN DE DOELEINDEN

De doeleinden moeten duidelijk **gedefinieerd** zijn. Dat is bijvoorbeeld niet het geval als verschillende teksten op de website van de gemeente verschillende doelen (impliciet) vermelden. Het is niet verplicht een GEB te publiceren, maar er moet toch een afstemming zijn van de communicatie over de doeleinden.

De doeleinden moeten ook **gerechtvaardigd** zijn. Enkel overtredingen reduceren en vergelijkbare doeleinden kunnen dat zijn.

TRANSPARANTIE

De doeleinden mogen dus niet vaag zijn. Het hele systeem is **complex**, waarbij het niet altijd duidelijk is wie verwerkingsverantwoordelijke en wie verwerker is, waar de gegevens terecht komen en wat ermee gedaan wordt. Dit komt gedeeltelijk door de ingewikkelde wetgeving, maar dat ontslaat de verwerkingsverantwoordelijke niet van de transparantieverplichting.

Er moet dus minstens gewerkt worden aan de transparantie. Daarbij moet die meer **proactief** georganiseerd worden, zodat de betrokkenen de consequenties van hun keuzes kunnen inschatten.

Transparantie kan onder meer voor de betrokkene worden verkregen door het uitoefenen van een inzageverzoek. Er kan daarvoor nagedacht worden over een systeem voor **inzage** zoals voor het raadplegen van het Rijksregister, waarbij de betrokkene gemakkelijk kan nagaan of diens gegevens (nummerplaat, beelden, locatiegegevens) verwerkt werden.

---

² <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/verplichtingen-bij-het-verwerken-van-persoonsgegevens/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-dpia#model-vtc-voor-geb-dpia>

RISICO LOCATIEGEGEVENS

Het meest opvallende **gebrek** in alle GEB's was een degelijke bespreking van een belangrijk risico, nl. volgen/profilering van de betrokkenen o.b.v. locatiegegevens.

Het is mogelijk dat in de praktijk geen sprake is van het volgen van mensen, maar dat neemt niet weg dat het risico bestaat en dat daar expliciet maatregelen tegenover gesteld moeten worden en dat die beschreven moeten worden in de GEB.

De VTC wijst er nog eens op dat de verwerking van locatiegegevens als bedreigend wordt beschouwd voor de privacy en de individuele vrijheden, zoals het zich anoniem kunnen verplaatsen. Uit locatiegegevens kunnen eventueel gegevens over tijdsbesteding, interesses, relaties, sympathieën, enz. worden afgeleid. Het gaat dus om de grondrechten³. (Dit geldt voor alle geparkeerde voertuigen.)

Het is ontegensprekelijk zo dat de controle **via scanauto's** een grotere impact heeft op de gegevensbescherming en het privé-leven dan de controle in persoon die vroeger gedaan werd omdat daarmee ook gegevens worden verzameld van personen die wel het parkeerreglement naleven, wat voor de meerderheid van de parkeerders het geval zal zijn. Zowel de noodzakelijkheid van de inzet van scanauto's als de hierbij horende risico's, waaronder het verzamelen van locatiegegevens, is (in het geval deze effectief worden gebruikt) zijn essentiële elementen van de GEB.

Minstens volgende verwerkingen in het kader van parkeren betreffen locatiegegevens:

- de locatiegegevens vastgesteld o.b.v. de scanauto's of andere apparatuur dat

- ook beelden: bestuurder, passagiers, omstaanders

- ook scannen van rijdende voertuigen;

- de locatiegegevens vastgesteld o.b.v. parkeerautomaten

- de locatiegegevens vastgesteld o.b.v. vaststellingen parkeerwachters (eerder bijkomstig of voor kleinere besturen)

- de locatiegegevens af te leiden uit een toelatingsaanvraag voor bezoekers

Daarbij wordt heel duidelijk een relatie gelegd tussen de aanvrager (buurtbewoner met bewonerskaart) en de titularis van het voertuig waarvoor het parkeerrecht wordt aangevraagd.

---

³ Zie Richtsnoeren van de Groep Gegevensbescherming Artikel 29 (WP 29) voor gegevensbeschermingseffectbeoordelingen en bepaling of een verwerking "waarschijnlijk een hoog risico inhoudt" in de zin van Verordening 2016/679, p. 9.

<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/verplichtingen-bij-het-verwerken-van-persoonsgegevens/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-dpia>

- de locatiegegevens i.k.v. de aanvraag van personen met een gehandicaptenkaart

Tenzij de wetgeving op dit punt veranderd is intussen, moeten deze op voorhand aangeven wanneer ze naar welke stad zullen gaan.

RISICO FUNCTION CREEP

En dan is er het probleem van “**function creep**”: in een van de bestudeerde GEB’s wordt vermeld dat andere partijen al belangstelling hebben getoond voor de parkeerdata: nl. dat er interesse en vraag is om de verzamelde persoonsgegevens, en in het bijzonder de visuele waarnemingen gecapteerd door de scanwagens, ook in te zetten voor doeleinden die buiten de scope van het parkeerbeleid vallen, bv. voor taken die vallen onder de bestuurlijke handhaving criminaliteit en onveiligheid. Ook locatiegegevens kunnen voor andere partijen interessant zijn.

BEWAARTERMIJNEN BEPALEN

Het is op zich problematisch als de bewaartermijnen **niet bepaald** worden **of te ruim** zijn. Het vergroot ook het risico op profilering als mensen langer gevolgd worden.

De gegevens, met inbegrip van de locatiegegevens, moeten zeker kunnen **verwijderd** worden op het einde van de bewaartermijn.

Bij bepaalde besturen is het wel duidelijk dat bepaalde betrokken partijen (bv. de leverancier van de scanautodienst) de data maar zeer tijdelijk bijhouden.

(SUB)VERWERKERS

Het bestuur moet **weten wie** de (sub)verwerkers zijn en **verwerkersovereenkomsten** sluiten met de verwerkers en bewaken dat er verwerkersovereenkomsten gesloten worden met de subverwerkers.

Het bestuur moet daarin bepalen wat de (sub)verwerkers met de gegevens mogen doen en daar **controle** op houden.

Alle (sub)verwerkers moeten voldoende garanties bieden inzake de **informatiebeveiliging**.

Door het aanstellen van verschillende subverwerkers worden er mogelijk teveel gegevens **gedupliceerd** worden. Daarmee worden ook de risico’s, zoals dat van profilering, vergroot

ENGAGEMENT VERWERKINGSVERANTWOORDELIJKE

Het engagement van de algemeen directeur door het zetten van diens handtekening mag zeker niet ontbreken.

SAMENWERKEN

Aangezien de problematiek gelijkaardig is voor alle besturen met een parkeerbeleid, beveelt de VTC aan om samen te werken met andere besturen en geïnteresseerde functionarissen om een **model-GEB** voor parkeren op te stellen.

Daarnaast is het aangewezen om het bewustzijn rond risico's zoals bijvoorbeeld van **locatiegegevens** te vergroten bij de lokale besturen en hun functionarissen en afdoende maatregelen te implementeren om het risico op profilering te minimaliseren.
